
Tájépítészeti Kar

Tudományos Diákköri Konferencia

ÖSSZEFOGLALÓK

BUDAPEST, 2007. NOVEMBER 23.

Ombódi Ildikó:

Szeder Fábián, a kerttervező

BCE Tájépítészeti Kar, Kertművészeti Tanszék

Konzulens: Dr. Fatsar Kristóf

Az érett tájképi kertek a XIX. század elején jelentek meg Magyarországon. Hazánkban összesen kétszáznál több angol típusú tájkertről maradt fenn adat, bár bizonyos, hogy ennél lényegesen több volt az angolkertek száma. Az 1800 körüli évtizedekben igen kevés kertleírás, és még kevesebb kertábrázolás született. Az azóta eltelt 200 év eseményei még e kevés forrásanyagot is megrikították. Ez a tény jelent sen megnehezíti a korabeli hazai kertek kutatását, elemzését.

A magyarországi „angolkertek” zöme a felvilágosult arisztokrácia kastélyaihoz tartozott, de voltak egyházi tulajdonúak is. E kertek tervezői többnyire külföldről érkezett szakemberek voltak, de idővel kialakult egy magyar tervezői réteg is. Az utóbbi csoport egyik első tagja Szeder Fábián (1784-1859) pannonhalmi bencés szerzetes volt.

1831-től tíz éven át vezetett két kötetes Kertészeti Naplójából, 1830 körüli német, latin és magyar nyelven írt növénytanijegyzeteiből, vagy a '40-es évek első felében keletkezett Kertészeti jegyzetek című feljegyzéseiből következtetni lehet botanikai ismereteire, tervezési koncepciójára, elképére és mintaadóira. Írásaiból nyomon követhetjük a pannonhalmi apátság és a bakonybéli monostor tájképi kertjének kialakulását, a kertek egyes részleteinek változását. De megismerhetjük a XIX. század első felének hazai dísnövényállományát, növényritkaságait, kertészeti szaktudását.

Szeder Fábián írásainak többsége kéziratos formában maradt fenn a pannonhalmi Fapátsági Könyvtár Benedictus gyűjteményében, illetve nyomtatásban közölt műve az Országos Széchényi Könyvtár anyagai között. Munkám során e kéziratokból és levéltári anyagokból próbáltam felvázolni Szeder Fábián kerttörténeti szerepének jelentőségét. Kutatási eredményeim felhasználásával lehet ség kínálkozik egy általa tervezett – mára elpusztult vagy átalakult – kert rekonstrukciós tervének elkészítésére.

Egyed Adrienn:

TÁJI ADOTTSÁGOKRA ALAPOZOTT FEJLESZTÉS A FIRTOS TÉRSÉGBEN

BCE Tájépítészeti Kar Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: dr. Sallay Ágnes

A Firtos térség Romániában, Hargita megyében, az Erd szentgyörgy – Szováta – Székelyudvarhely háromszögben fekszik. Az itt elhelyezkedő települések 2005-ben határoztak úgy, hogy hivatalos formában is együttműködésre lépnek a terület hatékonyabb fejlődése érdekében. Az alapításnál jelen levő helységek túlnyomó részben hátrányos helyzetű aprófalvak voltak, melyek azonban épp elzártságuk miatt számos természeti és kulturális értékkel rendelkeznek.

A jelenlegi lehatárolás tizenhat településre terjed ki, munkámban pedig tizenkilenc helységgel foglalkozom, mivel három falu ugyan egyelőre hivatalosan nem tagja a térségnek, ám földrajzilag, de főként kulturálisan igen erősen kötődnek a Firtos-tetőhöz, és elkötelezettek a csatlakozás mellett, aminek nincs adminisztratív akadálya, hiszen a térség lehatárolása most sem végleges, még van mód a csatlakozásra.

Az újonnan csatlakozott települések a Parajdi–Sóvidékre I és a Fehér-Nyikó vízgyűjtő területére I csatlakoztak az együttműködéshez. Mivel többek között olyan településekre I van szó, mint Korond és Parajd, az érintett lakosság háromszorosára nőtt, a térség könnyebben megközelíthető és változatosabb lett, olyan értékekkel gazdagodott, melyek immár elsődleges vonzerőt jelentenek a látogatók szemében, ezzel együtt azonban új problémák is felmerültek, melyek ezúttal nem a települések kihalásával, hanem túlterheltségükkel kapcsolatosak. A térség hivatalos háttéréként szolgáló Firtos Tető Egyesület 2007 nyarán úgy döntött, hogy alapszabályát módosítva LEADER térséggé alakul, hogy egyelőre nyíltan váltva Románia csatlakozását az Európai Unióhoz.

Munkám során alapvetően két tényezőt vettem figyelembe. Egyrészt azt, hogy a térség vonzerejének megőrzéséhez alapvetően szükséges, hogy a meglévő tájkarakter ne sérüljön, másrészt a térség azon törekvését, hogy sikeresen részt vegyen a LEADER programban. Ezek alapján vizsgálatomat a legelső sorban a jelenlegi tájalakító tényezőkre terjesztettem ki, értékelésemet pedig olyan szempontok alapján állítottam össze, melyek a tájpotenciált és a tájhasználati konfliktusokat fedik le. Javaslataim kidolgozásakor azokra a témakörökre koncentráltam, amelyeket az Európai Unió a LEADER program keretében támogat a jelenlegi, 2007-től 2013-ig érjedő finanszírozási időszakban, azaz a mező-és erdőgazdaság versenyképességének fokozására, a vidéki térségek környezetvédelmére és a vidéki lakosság életminőségének fejlesztésére.

Célom az, hogy a Firtos térség jelenlegi táji értékeinek megőrzése mellett, azokra alapozva hosszú távon is vonzó terület maradjon – illetve azzá váljon – mind a helyi lakosok, mind a látogatók számára.

Fejér Katalin

A Sátoraljaújhelyi kistérség aktív- és ökoturisztikai fejlesztése

BCE Tájépítészeti Kar Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: Molnár József László

A Borsod-Abaúj-Zemplén megye észak-keleti szegletében elhelyezkedő kistérség csodálatos természeti környezetben, a Zempléni-hegység szívében fekszik. Ebben a hátrányos helyzetű kistérségben – melyet a 64/2004. (IV. 15.) Korm. Rendelet a területfejlesztés kedvezményezett térségei közé sorolt – nagy lehetőséget rejt magában a turizmus. Kiváló természeti adottságokkal rendelkezik, táji, kultúrtörténeti és természeti értékekben gazdag. A térség adottságai kitűnően alkalmasak aktív turizmusra, ezen belül a természetjárás, kerékpározás, síelés, vadászat vagy az ökoturizmus az, melyek leginkább beilleszthetők a térség karakterébe.

A tervezési terület az ország keleti szegletében, a fővárostól 260 km-re, és más nagyvárosoktól is távol fekszik. Nehezen megközelíthető, rossz a térségben a közúthálózat minősége, és a tömegközlekedés sem kielégítő. A korábban jól működő vasutat 1980-ban felszámolták, így csak busszal lehet eljutni az egymástól is elzárt kis falvakba. Fontosnak tartom az infrastruktúra-hálózat fejlesztése által a települések közti különbségek mérséklését. Komoly problémát jelent a térségben a munkanélküliség, amire szintén megoldást adhat egy tervezett és szervezett turisztikai fejlesztés. A turisztikai infrastruktúra szintje igen alacsony, a szolgáltatások száma és minősége nem kielégítő, így ezek fejlesztése is fontos feladat. Cél ezeken túlmenően, hogy a meglévő, de használaton kívüli turisztikai értékeket funkcióval lássuk el, így megőrizzük, és értékesítjük őket. Fontos olyan turisztikai imázs kialakítása, mely megjelenhet a turisztikai kínálati piacon, és a megye illetve a régió határain túl is felkelti a turisták érdeklődését.

Az említett célokat csak átfogó, tudatos tervezés által lehet megvalósítani, mely a jelenlegi spontán fejlődést váltaná fel, hiszen láthatóan rossz trendek érvényesülnek jelenleg a turizmusban. Várható, hogy új munkahelyek létesülnek, és a szolgáltatások színvonala, az ökoturizmus által az emberek (helyiek és turisták) környezethez való viszonya javul, az egyszezonú turizmust felváltja egy egész éves forgalom, a térség illetve a helyi lakosok bevétele is, javul az infrastruktúra, vonzóbb életkörülmények alakulnak ki, és a turizmus negatív hatásai minimálisra csökkenthetők.

Az itt megfogalmazott célok szellemében kívánom munkámat elkészíteni, és ezáltal segíteni a térség fejlődését. Bár több turisztikai terv is készült a területre, ezek általában közgazdasági indíttatásúak, és a marketing szempontokat helyezik középpontba. Így várhatóan egy tájépítészeti szemléletű terv új felvetésekkel szolgálhat.

Futkos Zsuzsanna

Falusi turizmus az Ibrány-Nagyhalászi kistérségben

BCE Tájépítészeti Kar, Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: Mikházi Zsuzsanna egyetemi tanársegéd

Dolgozatomban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye hét települése által mutatom be a térség fellendítési lehetőségeként megjelenő falusi turizmust, melynek alapját a természeti és kulturális értékek, az időszerűen idelátogató turisták száma, a védett területek, illetve a turisztikai háttérszervezet megléte képezi.

A tanulmány készítésének célja: a jelenlegi helyzet felmérése turisztikai szempontból; a térség településeinek egységes fejlesztése a településkép és a településjelleg megtartásával; a lakosság kiegészítő jövedelemhez juttatása; vendégforgalom növelése a településeken; a megyében a szabolcsi tájegység jellegzetességeinek bemutatása. Indoklásaim: a turisztikai vonzerők bemutatására érdemesek és alkalmasak; megfelelő számú és állapotú turisztikai attrakciókkal, a népi hagyományokat és a helyi gasztronómiát megjelenítő programokkal rendelkezik a vizsgált terület; a megyében még nem készült a falusi turizmust célzó fejlesztési koncepció.

Dolgozatomban nagy hangsúlyt fektetek a falusi turizmus ökológiai szerepére, a táj sokszínűségének, a tájjellegnek a megőrzésére, a Tisza – mint a tájegység legmeghatározóbb természeti eleme – és más élőhelyek megővésére. Felmérem a vizsgált terület adottságait, természeti, épített és kulturális attrakcióit és azt, hogy a falusi turizmus kialakításához és fejlesztéséhez szükséges feltételek adottak-e a településeken. Fontos megvizsgálni ezen felül a térségi kapcsolatokat, a falusi turizmus magyarországi helyzetét, a fejlesztéshez szükséges anyagi források elteremtési lehetőségeit (önfinanszírozás, pályázatok útján) is.

A vizsgálat kiterjed a komplex falusi turizmust célzó fejlesztési tervhez szükséges területekre, – mint például a társadalmi és gazdasági viszonyokra, értékekre – azonban a hangsúlyt a turisztikai szemléletre helyezem. Az értékelés során egy pontozásos módszer segítségével elemzem, hogy a kiválasztott települések közül, hol, mit érdemes fejleszteni, miben erős az adott város vagy község. Ez fogja a fejlesztési lehetőségek alapját képezni, melyek megvalósítása megalapozott és reális.

A tanulmány megvalósítása hozzásegítené ezt az agrárregiót egy új fejlesztési irányvonal – a falusi turizmus – segítségével, hogy elinduljon egy olyan irányú fejlődés, amely megőrzi a szabolcsi tájegységre jellemző értékeket és fellendíti a helyi gazdaságot.

Hegedüs Eszter

Vasvörösvár, Erdődy-kastély parkjának történeti kutatása

BCE Tájépítészeti Kar Kertművészeti Tanszék
Konzulens: Szabadics Anita

Kutatásom célja az egykori vasvörösvári (ma Rotenturm an der Pinka) kastélypark történetének feltárásával a magyar kerttörténeti ismeretek gazdagítása. A magyar történelem szempontjából sem elhanyagolható Vasvörösvár, mivel ez a birtok már a 16. századtól kezdve jelentős történelmi személyiségek tulajdonában volt. A kortársak pompás kastélyról, fényes udvartartásról, Dunántúl legjelentősebb levéltáráról¹ és gyönyörű parkról írtak. Az 1921-es, majd a második világháború eseményei azonban a romlás és ezzel a feledés irányába mozdították a kastély és a park jövőjét. Nem pusztán a Magyarországtól való elcsatolás okozhatta, hogy a magyar kertkultúra elfeledett szelét alkotja ma ez a terület. A további okokat, mint az érdek- és pénztelen tulajdonos, kutatásaim során igyekszem feltárni.

A vörösvári park jelentőségét abban is látom, hogy mint fénykorszakos tájképi kert nem egyedülálló, viszont a típusnak egyik első példája. A jelen szakirodalom vépi Erdődy-kastélyparkjáról, mint a fénykorszak úttörőjéről, valamint a nyugat-dunántúli birtokok díszkertjeire kifejtett hatásáról beszél. Ebbe a körbe illeszkedik be Vasvörösvár és gróf Erdődy István is. István gróf munkálkodása birtokán az 1840 és 1858 közötti időszakra tehető, tehát az vagy kevéssel a vépi park átalakítása után, vagy azzal párhuzamosan folyt.

Részletes és alapos irodalmak születtek a település birtoklás- és a kastély építéstörténetéről, de ezek többnyire csak említés szinten szólnak a kerten. A birtok iratanyagát a kastély levéltárában őrizték, ennek jelentős része az 1924-es tűzvészben megsemmisült. A megmaradt anyagot a Magyar Országos Levéltárban volt módomban kutatni, itt viszont a díszkertet illetően legkevésbé semmilyen írásos adatot sem találtam. Hasonló eredménnyel² jártam az Erdődy-család vépi levéltári anyagát illetően is. A kismartoni tartományi levéltárban, valamint bécsi kataszteri térképtárban jó minőségben fennmaradt térképeket és terveket őriznek mind a parkról, mind a kastélyról. Ezen térképekre, a katonai térképezés vonatkozó szelvényeire, a korhídképi (fotó és rajz) forrásokra, kortársak feljegyzéseire, korabeli újságok közléseire és nem utolsósorban helyszíni tapasztalataimra alapozva igyekszem tisztázni a múlt és a jelen kérdéseit.

---

¹ Ahogy Thy Kálmán nevezi: „nemzettörténelmünk aranybányája”.

Thy Kálmán: Dunántúli levéltárak ismertetése. *Értekezések a történeti tudományok köréből*. I. 1867-70. 23.

² Négy fotó a kastély belsejéről és akkori tulajdonosairól: Erdődy Gyuláról és feleségéről, Emília grófnőről.

Molnár Zsófia

A Körtvélyesi-sziget élőhely-változásai

BCE Tájépítészeti Kar Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Konzulens: Gergely Attila

A kutatási témám a Körtvélyesi Tisza-holtág öblözetében található Körtvélyesi-sziget élőhelyeinek az elmúlt tíz év alatti szukcessziós változásainak feltárása.

A Mártélyi Tájvédelmi Körzet részeként a Körtvélyesi-holtág a Tisza bal partján, Hódmezővásárhelytől nyugatra található. A tájvédelmi körzet fő értéke a holtág által patkó alakúan körbevett Körtvélyesi-sziget ártéri mocsaraival, időszakos nyári ligeteivel. A terület számos szempontból kiemelkedő, része a Tisza-völgyi ökológiai folyosónak, mely a flóra, fauna terjeszkedésében óriási szerepet játszik, emellett mint hullámtéri terület a lecsapolások előtti folyóártér gazdag élővilágának részlete. Azonban az elmúlt években a természetközeli területek leromlása, az invazív fajok egyre nagyobb térhódítása figyelhető meg.

A kutatás célja a terület szukcessziós változásainak megállapítása, dinamizmusának, és a kiváltó okainak feltárása, emellett a dolgozat az Á-NÉR térképezés alkalmazhatóságát is vizsgálja.

A változások feltárása a területre készült korábbi, 1996-os és az aktuális, 2007-es élőhely térképeinek összehasonlításával történik. Az aktuális élőhely térkép terepi helyszínelés során, légitűfű segítségével készült, míg a korábbi 1996-ban a Szegedi Tudomány Egyetem kutatási munkája során készült. A két térkép élőhelyei m-ÁNÉR kategóriákba sorolva, digitálisan kerültek feldolgozásra. A vegetációs változások megállapítása az élőhely térképek összevetésével és átmeneti mátrix készítésével történt.

Budapest, 2007. október 24.

Ombódi Ildikó:

Szeder Fábián, a kerttervező

BCE Tájépítészeti Kar, Kertművészeti Tanszék

Konzulens: Dr. Fatsar Kristóf

Az érett tájképi kertek a XIX. század elején jelentek meg Magyarországon. Hazánkban összesen kétszáznál több angol típusú tájkertről maradt fenn adat, bár bizonyos, hogy ennél lényegesen több volt az angolkertek száma. Az 1800 körüli évtizedekben igen kevés kertleírás, és még kevesebb kertábrázolás született. Az azóta eltelt 200 év eseményei még e kevés forrásanyagot is megrikították. Ez a tény jelent sen megnehezíti a korabeli hazai kertek kutatását, elemzését.

A magyarországi „angolkertek” zöme a felvilágosult arisztokrácia kastélyaihoz tartozott, de voltak egyházi tulajdonúak is. E kertek tervezői többnyire külföldről érkezett szakemberek voltak, de idővel kialakult egy magyar tervezői réteg is. Az utóbbi csoport egyik első tagja Szeder Fábián (1784-1859) pannonthalmi bencés szerzetes volt.

1831-től tíz éven át vezetett két kötetes Kertészeti Naplójából, 1830 körüli német, latin és magyar nyelven írt növénytanijegyzeteiből, vagy a '40-es évek első felében keletkezett Kertészeti jegyzetek című feljegyzéseiből következtetni lehet botanikai ismereteire, tervezési koncepciójára, elképére és mintaadóira. Írásaiból nyomon követhetjük a pannonthalmi apátság és a bakonybéli monostor tájképi kertjének kialakulását, a kertek egyes részleteinek változását. De megismerhetjük a XIX. század első felének hazai dísnövényállományát, növényritkaságait, kertészeti szaktudását.

Szeder Fábián írásainak többsége kéziratossz formában maradt fenn a pannonthalmi Fapátsági Könyvtár Benedictus gyűjteményében, illetve nyomtatásban közölt műveit az Országos Széchényi Könyvtár anyagai között. Munkám során e kéziratokból és levéltári anyagokból próbáltam felvázolni Szeder Fábián kerttörténeti szerepének jelentőségét. Kutatási eredményeim felhasználásával lehet ség kínálkozik egy általa tervezett – mára elpusztult vagy átalakult – kert rekonstrukciós tervének elkészítésére.

Padányi-Gulyás Gergely:

A Nagykovácsi-medence élőhelyeinek vizsgálata és értékelése

BCE Tájépítészeti Kar Tájvédelmi és Tájrehabilitációs Tanszék

Konzulens: Gergely Attila

A Nagykovácsi-medence a Budapesti Agglomeráció része. Érdekes kettősség jellemzi: egyrészt a beépítések egyre nagyobb volumene, másrészt a meglévő védett és értékes természeti területek jelenléte miatt válik izgalmas vizsgálati területté. Mivel gyerekkorom óta rendszeresen kirándulok a területen, személyesen is kötődöm Nagykovácsihoz és környékéhez. Fontosnak tartom természeti értékeinek megőrzését, területeinek védelmét és fejlesztését. Ehhez elengedhetetlen a természeti adottságok, értékek minél teljesebb ismerete.

Dolgozatomban a Nagykovácsi-medence élőhelyeit tárom fel az országosan elfogadott és alkalmazott élőhely-térképezési eljárással (Á-NÉR). A foltok meghatározásához elengedhetetlen fajlista további felhasználási lehetőségeket is rejt magában. A Borhidi Attila által kidolgozott szociális magatartás-típusok és a természetességi érték segítségével az egyes foltokról a kódszámukon túlmenően számos egyéb információ is kinyerhető (pl. természetességi átlagérték, tájidegen fajok jelenléte, védett fajok jelenléte), melyek a terület élőhelyfoltjainak minél sokrétűbb megismerését teszi lehetővé.

Dolgozatom jelentősége többrétes: egyrészt olyan területek élőhely-térképét készítem el, melyeket korábban még senki (a terület mintegy 60%-a), másrészt egyéni értékelési rendszer kidolgozásával, térinformatikai támogatással tematikus térképek készítésével látványossá, közérthetővé tudom tenni a Nagykovácsi-medence élőhelyeinek rendszerét. Rendelkezésemre áll Dobolyi Konstantin 2002-ben készített Á-NÉR térképe a terület mintegy 40%-áról. Ennek aktualizálása szintén célja a dolgozatnak, és a két térkép összehasonlításából a terület élőhelyeinek dinamikájára is lehet következtetni (pl. tájidegen fajok terjedése).

Dolgozattal remélem, hogy sikerül felkeltenem az érdeklődést a Nagykovácsi-medence kettős helyzetére élőhelyeinek pontos és látványos feltárásával.

Püschl Rudolf
Budapesti Corvinus Egyetem Tájk.

BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM

Témavezető: Báthoryné Nagy Ildikó Réka
egyetemi tanársegéd

**KÖRNYEZET-TERHELÉSI VIZSGÁLAT A 'MŰVÉSZETEK VÖLGYE'
PÉLDÁJÁN**

Hazánk számos kulturális rendezvénnyel büszkélkedik, e rendezvények szezonális hatásokat, gyakorolnak az adott területre, melyek felmérésére, feltérképezésére, értékelésére általában nem kerül sor. Témámat az aktualitás, a kulturális rendezvények szeretete, táji-, környezeti-, hatás típusainak megismertetésére, összehasonlító értékelésre való törekvésem hívta életre, melyet a 'Művészetek Völgyén' keresztül szemléltetek.

A dolgozatom célja a tervezési területen jelentkező szezonális terhelések, részletes feltárása, szemléltetése, a terhelhet séget befolyásoló tényezők hiteles leírása, nagyságának megállapítása és az egyes területek látogatottsági arányának, a települési-, humán infrastruktúra és a kérdésben megítélt terhelések összevetése, települési és a választott modellterületek szintjén.

Módszertan; települési szinten, az összegyűjtött adatok, statisztikák, irodalom, és helyszíni tapasztalatok, fotók alapján veszem végig a terheléstípusokat és a terhelhet séget befolyásoló tényezőket. A modellterületeknél, terület alapú vizsgálatot eloszlási hányad alapján, távolságokon alapuló vizsgálatot, hozzárendelt intervallumok alapján, fotókon alapuló vizsgálatot állapotkép alapján, kérdésvezést terhelések becsüléséhez, statisztikai elemzést, összehasonlító értékelést használok.

Eredmények: modellterületek terhelhet ségi befolyásoltság szerinti sorrendje, megítélt terheltség és a vélt terhelés közti arányossági összefüggés, a kérdésvezés alapján megítélt terheltség az általam mért terhelés (taposás), és a terhelhet séget befolyásoló tényezők közötti kapcsolatok feltérképezése. A települési szinten és a modellterületeken lévő terhelések egyenes arányosságának cáfolása. Számszerűsíthető ségi teóriák kritikája.

Következtetés a jobb adatellátottság, pontosabb vizsgálatot értékelést, összehasonlítást tett volna lehetővé, de az adathiány részben áthidalható volt az alkalmazott módszerekkel.

Reményi Barbara - Sági Zsuzsanna - Fekete Irén - Tombor Dániel

Fürdő turisztikai szerepe egy településen Egerszalók példáján keresztül

BCE Tájépítészeti Kar Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: Mikházi Zsuzsanna

A Budapesti Corvinus Egyetem és a Budapesti M szaki Egyetem negyedéves tájépítész és ötödéves építész-urbanisztika szakos hallgatói, négyen arra vállalkozunk, hogy 2007 szén TDK (Tudományos Diák Kör) pályamunkát készítsünk és nyújtsunk be.

Dolgozatunk helyszínét Egerszalók adja, mely település turisztikai szemszögb l igen kedvez helyzetben van, mivel egyedülálló természeti adottságok találhatók itt: a sódomb és a termálvíz. E mellett azonban rendelkezik egyéb kiemelend turisztikailag vonzó er sségekkel is. A helyszíni vizsgálatot követ en, a felmérésb l fejl dött tovább az elképzelés a dolgozatra, melynek témája az egerszalóki termálvíz és fürd turisztikai hatásait és visszahatásait vizsgálja a jelenben, illetve elemzi a lehetséges jöv képeket, ezenkívül összeveti különböz fejl désvonalú más példákkal.

Általánosságban elmondható, hogy Magyarország kivételes termál-, gyógyvíz adottságokkal rendelkezik világviszonylatban is, melynek megfontolt és fenntartható kihasználása az ország egészségének fejl dését és nemzetközi szinten is egy színvonalas arculat létrejöttét eredményezné.

Egy tudományos alapokon nyugvó munka létrehozása a célunk, mely megpróbálkozik a fürd -település bemutatására, gyengeségeinek és er sségeinek kifejtésére és elemzésére egy objektív fejtegetésen keresztül – ahol negatív és pozitív jöv kbe is elképzeljük a falut -, és a lehet ségekre való rámutatás, mely a település fejl dését, fellendülését eredményezné. A második fejezet a település jelenlegi állapotáról, helyzetér l szól, a harmadik a lehetséges legjobb, a negyedik a legrosszabb jöv r l számol be, melyeket a fejlesztések közvetett és közvetlen hatásai eredményezhetnek. Az ötödik fejezetben a legnagyobb valószínűséggel valóban bekövetkez jöv t mutatjuk be, míg a tanulmányt záró részben egy „mi lett volna ha” megoldást fejtegetünk, ahol Szalók helyzetét átültetjük más hasonló települések helyzetébe, mintegy összehasonlításképp. Mindezek mellett - kezd fejezetként - szólnunk a „spa”-k magyarországi helyzetér l, egy új turisztikai húzóág kialakulásáról és potenciáljairól.

Ezenfelül az egyes részeket, egységeket átszöv en javaslatokat is megfogalmazunk, hiszen egy település fejlesztéséhez arculattervre van szükség. Ez meghatározza a fejlesztések irányát, milyenségét és az ezekhez kapcsolódó hosszú és középtávú célokat, stratégiákat és intézkedéseket. Szem el tt kell tartani a helyi sajátosságokat, a terület terhelhet ségének mértékét, az esetlegesen el forduló érzékeny pontokat, a turizmus más ágazatokhoz való illeszkedését. A másik oldalról pedig eleget kell tenni a várhatóan fellép turisztikai igényeknek.

Célunk, hogy a jöv ben vagy már most a falu elé gördül problémákra felhívjuk a figyelmet és bemutassuk az ok-okozati összefüggéseket, egy-egy dolog különböz hatásait és példákat, hogy láthassuk mely döntések helyesek.

Szabó Zita:

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TELEPÜLÉS TÁJÉPÍTÉSZETI ELEMZÉSE TORNÝOSPÁLCA

BCE Tájépítészeti Kar Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

Konzulens: dr. Sallay Ágnes

Kutatás célja, hogy a Magyarországon található hátrányos helyzetű térségbe tartozó településen keresztül bemutassa, milyen konfliktusok és értékek találhatóak meg ezeken a településeken, milyen szerves fejlődési lehetőséggel lehet számolni. A minta terület Tornyospálca község, amely Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében található. Ez a megye a rendszerváltás talán legnagyobb vesztese, így mind társadalmi, mind gazdasági, mind környezeti szempontból súlyos problémákat kell megoldani. Tájépítészeti elemzésemben ezeket a tényezőket tárom fel és elemzem.

A dolgozat módszere, hogy minden lényeges szempontból feltárja a település jelenlegi helyzetét. Meg kell vizsgálni a település adottságait. Első lépésként le kell határolni Tornyospálcát, fel kell tárni regionális kapcsolatait. Szükséges megvizsgálni a helység természeti adottságait, ezen belül talajtani, vízrajzi, éghajlati, növénytani és állattani adottságait. A tájépítészeti elemzéshez elengedhetetlen a település tájtörténeti, területhasználati változásainak elemzése. A társadalmi problémák feltárásához szükséges a település népesség adatainak elemzése. Szükséges a helység gazdasági vizsgálata. A település története, az épített környezet bemutatása, a környezeti elemek és rendszerek állapota teszi teljessé a vizsgálatot. Ez az alapja a tájépítészeti konfliktusok feltárásának, értékelésének és a következtetések levonásának. Így felvázolható a helység jövő képe.

A vizsgálatok során levonható következtetések tartalmazzák a település gazdasági, társadalmi problémáinak feltárását, illetve a tájépítészeti konfliktusokat. A konfliktusok erősödése elsősorban a rendszerváltás után kialakult helyzetnek köszönhető. A gazdasági és társadalmi problémák miatt nem sikerült azokat a táji konfliktusokat feloldani, amelyek az 1990-es évek előtt alakultak ki, elsősorban a mezőgazdasági területeken. A gazdasági fejlődés hiánya viszont kedvezett az értékes természeti területek megőrzésének.